

Mon pare(ALDC, VIII, 1936. *Mon pare*)

L'adjectiu possessiu àton *mon* (f. *ma*), “anteponat al nom, el meu, la meva” (DIEC), és de caràcter restrictiu i dític, aplicat sobretot a noms de parentiu, *pare* en el nostre cas (i *mare*), extensius també a la segona persona (*ton pare*, *ton germà*, *ta mare*, *ta tia*, cf. mapes 1219, 1220, 1222, 1223). *Mon* és un der. del llat. vg. *MUM (< MĒUM), amb reducció vocàlica afavorida per la seva atonicitat. En la llegenda hem distingit la pronúncia *m[o]n pare* de *m[u]n pare*: la primera correspon a una part del cat. occ., especialment del val., on la *o* àtona es manté [o] (com la de *p[o]sar*, *r[o]ser*), mentre que la segona en ross., eiv. i alguns punts del cat. or. peninsular s'articula *m[u]n pare* amb [u] per la conversió habitual de [o] en [u] (com la de *p[u]sar*, *r[u]ser*); en canvi, aquesta articulació amb [u] en mall., men. i part del val. obeeix a una causa diferent, és a dir, a la major labialització soferta per la *o* situada entre dues labials ([mom] *pare* > [mum] *pare*); i d'aquí, en mall. i men., ha sorgit, per analogia, el f. *m[u] mare* (cf. mapa 1221).

Però, al costat d'aquest possessiu àton, s'han format els tòpics, en el nostre cas, *el meu pare* (*meu* < MĒUS; *pare* < PATER, -TRIS), amb diferències en l'article (*lo meu pare*, sobretot en cat. nord-occ.; *es meu pare* 36), en el nucli (*el meu papà* 9, *lo meu papà* 99, 108, manlleu al fr. *papa*) o,

rarament, en l'ordre de mots (*el pare meu* 118). El possessiu presenta aquestes var.: *lo miu paire* 7, d'influència oc.; *mi*, de tribut arag. i/o cast. en *mi pare* 125, *mi padre* 87, 94, *mi papà* 87, *mi pai* 94, d'origen infantil (en cast. *mi* prové del f. *mie* < *mía*).

També apareix *mon* davant *germà*: *m[u]n germà* 67, 83, 85, 190; com també *mi*: *mi [tʃ]ermà* 108, 125; i *el meu*: *el meu germà* 38, 96, 98, 155 (*lo meu germà* 86). A notar *mun germans* 67, extensió del sg., i *ma germà* 61, extensió del f., potser a partir del pl. *mes germanes.

A voltes se suprimeix el possessiu: *el pare*, que conviu amb *el meu pare*; *lo pare* 110, 117, 129; *el papà* 60, *lo papà* 117, *es papà* 83, 84; *lo babo* 85, manlleu al logudorès i campidanès *babbu*, més que a l'it. *babbo*; el sintagma es pot reduir al simple substantiu: *pare* 100, que podria ser un vocatiu; *papà* 93, 100, 102, 106, que sembla pres del cast. Notem [sum] *pare* 190, referent a un altre possessiu.

Des d'una perspectiva geogràfica el tipus *mon pare* ocupa àrees laterals (ross., val.) i insulars (bal., alg.), mentre que el tipus *el meu pare*, innovat, és propi del Principat. Els esporàdics *papà*, *mi pare*, tenen color cast., i *babo* és un manlleu al sard.

Són mots normatius *mon*, *el meu*, des del DG_I, 1932.

